Náučný chodník Čebraťˇ-Skalky

Kraj:	Žilinský
Okres:	Ružomberok
Geomorfologická jednotka:	Veľká Fatra
Geologická jednotka:	jadrové pohorie
Chránené územie:	žiadne
Prístup:	bus Likavka
Východisko:	Likavka, ul. S. Nemčeka
Trasa:	Likavka: Drndošovo (Skalky) – lúka Hlivovo – kaplnka sv. Huberta – Vyšné jazierko medzi Čebraťmi
Dĺžka, prevýšenie:	1,3 km, prevýšenie 160 m
Čas prechodu:	1 h
Počet zastávok:	10
Náročnosť:	nenáročná trasa

Zameranie chodníka: prírodovedné, historické

Typ chodníka: samoobslužný, líniový, obojsmerný, peší, celoročný

Nadväznosť na turistickú značku: Trasa sa na lúčke Hlivovo približuje k zelenej turistickej značke vedúcej od juhu na vrchol Predného Čebraťa (pozri heslo Čebraťˇ nižšie).

Rok otvorenia: 2014

Aktuálny stav: Informačné panely sú v dobrom stave.

Textový sprievodca: nie je

Kontakt: Urbárske pozemkové spoločenstvo Likavka, D. Kráľovenskej 1000, 034 95 Likavka, tel. 044 / 4321 452, 0911 858 390

Využiteľnosť pre školy

Náučný chodník je vhodný pre terénne vyučovanie.

Čo sa oplatí vidieť na trase náučného chodníka a v okolí

Likavka. Obec v západnom cípe Liptovskej kotliny na úpätí Šípskej Fatry (podcelok Veľkej Fatry) a Chočských vrchov, medzi vrchmi Mních, Predný Choč a Čebrať, na pravom brehu Váhu pri ústí Likavky na významnej ceste, spájajúcej Liptov s Oravou. Bezprostredne susedí s okresným mestom Ružomberok. Prvá písomná zmienka je z roku 1315. Pri dôležitej krajinskej obchodnej ceste, vedúcej zo Zvolena cez Revúcku dolinu popri Ružomberku – križovatke obchodných ciest – cez Oravu ďalej do Poľska, dal zvolenský župan Donč vybudovať v 30. rokoch 14. storočia hrad, ktorý dostal názov podľa pôvodnej osady – Likava, dnes **Likavský hrad**. Dedina a jej majetok bola kráľovským majetkom a súčasťou hradného panstva Likava, ktoré malo neskôr niekoľko vlastníkov alebo záložných držiteľov, napr. Pongráca z Liptovského Mikuláša, Petra Komorovského, Jána Korvína, Jána Zápoľského, Ilešháziovcov alebo Tökölyovcov. V rokoch 1672 – 1700 bol hrad prestavaný, pribudli opevnenia s piatimi baštami. Onedlho (1707) hrad na rozkaz Františka Rákocziho II. zbúrali. Likavka veľmi trpela ňou často prechádzajúcimi vojskami. Zamestnaním obyvateľov bolo poľnohospodárstvo, ovčiarstvo, drevorubačstvo a pltníctvo a od druhej polovice 19. storočia najmä priemysel v blízkom Ružomberku.

Čebrať (1 054 m n. m.). Zalesnený horský masív na pravom brehu Váhu v Šípskej Fatre – podcelku Veľkej Fatry – severne od Ružomberka budovaný prevažne vápencami. Svojou charakteristickou pyramídovitou siluetou patrí k dominantám okolia Ružomberka. Má dva vrcholy: nižší – Predný Čebrať (945 m n. m.) – nad mestskou časťou Rybárpole a od neho severozápadne, za sedlom Medzičebrať, vyšší, hlavný vrchol – Čebrať (1 054 m n. m.). Predný Čebrať, z ktorého je na viacerých miestach krásny výhľad do Liptovskej kotliny s Ružomberkom, Chočské vrchy, Tatry, Nízke Tatry a Veľkú Fatru za Váhom, je prístupný po červeno značenom turistickom **Chodníku Zdenka Hochmutha**. Vedie od železničnej stanice v Ružomberku cez železničné priecestie okrajom Likavky vľavo popri trati popod cestný most až ku Kuskovej vile, odkiaľ strmo a serpentínami vystúpa na vrchol Predného Čebrať a. Turistický chodník nesie meno nestora miestnej turistiky a autora viacerých prvých turistických sprievodcov najmä z regiónu Liptova.

Kostol sv. Martina v Martinčeku. Rímskokatolícky ranogotický kostolík na východnom úpätí vrchu Mních (695 m n. m.) v Liptovskej kotline na severovýchod od Ružomberka, postavený okolo roku 1260 pre neďaleké obce Likava a Lisková. Dnešná obec Martinček pri ňom vznikla až o niekoľko storočí neskôr. Na veži kostola sú zachované pôvodné románskogotické okná. V roku 1999 boli objavené nástenné maľby, z ktorých najstaršia vrstva je z čias výstavby kostola. Kostol je mimoriadnym reprezentantom vidieckej sakrálnej architektúry na Slovensku a súčasne jednou z najhodnotnejších stavieb Liptova. Je národnou kultúrnou pamiatkou.

Národná prírodná pamiatka Liskovská jaskyňa. Chránené územie v Liptovskej kotline nad nivou

Váhu medzi Ružomberkom a Liskovou vyhlásené v roku 1974 na ochranu citlivých jaskynných geosystémov vo vápencovej kryhe vo východnej časti vrchu Mních. Jaskyňa je dlhá 4 150 m a hlboká 74 m (2007). Na jej formovaní sa podieľala okrem presakujúcej vody i voda rieky Váh a gravitačné (rútivé) procesy. Jaskyňa má sintrovú výplň značne poškodenú. Je archeologickou lokalitou (nálezy od čias mladšieho paleolitu) ako aj zimoviskom netopierov. Využívala sa aj počas druhej svetovej vojny. Jej portál v skalnej stene je pozorovateľný už zdiaľky.

Ružomberok. Okresné mesto na západe Liptovskej kotliny pri jej kontakte s Veľkou Fatrou v ústiach Revúcej a Likavky do Váhu, centrum dolného Liptova. Prvá písomná zmienka je z roku 1233. Mestské výsady získal v roku 1318. Na významnej križovatke soľných ciest sa vyvíjal v obchodno-trhovo-remeselnícke centrum s poľnohospodárskym, drevárskym a ovčiarskym zamestnaním obyvateľstva. Po vybudovaní Košicko-bohumínskej železnice (1871) sa vyvíjal priemysel, najmä papierenský, textilný, drevospracujúci, založená bola aj tehelňa, bryndziareň a zápalkáreň. Na začiatku 20. storočia bol podľa počtu obyvateľstva najväčším slovenským mestom a tiež centrom slovenského politického diania. V tragickej udalosti v Černovej (1907), ako dôsledku národnostného útlaku, zahynuli po streľbe žandárov 15 nevinní civilisti. V meste pôsobil kňaz a národovec Andrej Hlinka. K pamiatkam patrí o. i. rímskokatolícky, pôvodne gotický, Kostol sv. Ondreja z 13./14. storočia, opevnený v 15. storočí, neorománsky prestavaný (1903), s výmaľbou od Jozefa Hanulu a vitrážami od Ľudovíta Fullu, evanjelický kostol – trojloďová modernistická stavba s prvkami rondokubizmu (1926) s oltárnym obrazom P. M. Bohúňa –, horská osada a miestna časť **Vlkolínec** – rezervácia ľudovej architektúry zapísaná do Zoznamu svetového dedičstva UNESCO. Neďaleko Liptovského múzea od roku 1969 sídli v budove podľa projektu arch. Martina Kusého **Galéria Ľudovíta Fullu** (1902 – 1980), ružomberského rodáka, sprístupňujúca okrem jeho diela i ateliér a obytnú časť domu.

Veľká Fatra. Jedno z najrozsiahlejších jadrových pohorí Slovenska s málo narušeným prírodným prostredím medzi Kraľovanmi, Hornou Štubňou, Harmancom, Donovalmi, Ružomberkom a Párnicou. Horstvo dosahujúce vrchom Ostredok 1 596 m n. m. je zo severu rozčlenené dolinou Ľubochnianky, najdlhšou na Slovensku (cca 20 km), má spolovice severojužne prebiehajúci ústredný chrbát, ktorý sa od Ploskej delí na dva (pôdorys chrbtov má tvar Y). Tektonický vývoj územia s pestrým geologickým podložím a vonkajšie geomorfologické činitele podmienili rôznorodý charakter reliéfu a jeho veľkú členitosť. Granitové a granodioritové jadro je odkryté a vychádza na povrch len v severnej časti pohoria, a to v páse Smrekovica – Vyšná Lipová (medzi Podsuchou a Kantorskou nad Sklabinským Podzámkom). Zvyšnú časť územia pohoria budujú prevažne mezozoické sedimentárne horniny. Zjavne kontrastujú východné mäkko modelované najvyššie časti hlavného chrbta s hôľnym reliéfom na slienitých vápencoch, slieňovcoch, slienitých či ílovitých bridliciach s jeho západnými rázsochami so skalnatými až bralnými územiami na prevažujúcich vápencoch a dolomitoch s hojnými povrchovými i podzemnými krasovými útvarmi a dolinami Rakšianskou, Gaderskou, Blatnickou, Necpalskou a Belianskou. Spomedzi okolo tristo evidovaných jaskýň v podcelku Bralnej Fatry vynikajú Mažarná (dlhá 134 m) a Horná Túfna (dlhá 85 m). Pohorie patrí povodiu Váhu (priamo aj prostredníctvom prítokov Revúcej, Oravy a Turca), len maličké územie na juhovýchode odvodňuje Starohorský potok, resp. Bystrica do Hrona. Pohorie je v nižších polohách zalesnené, najcennejšie pralesné porasty sú prísnymi rezerváciami. Osobitý charakter najvyšších polôh ústredného chrbta – hole (horské lúky) – sú zvyškami areálov historicky odlesnených pre účely pastvy. Ich rozsah sa v súčasnosti zmenšuje vysádzaním pôvodne sa tu vyskytujúcej kosodreviny najmä za účelom zníženia lavínového ohrozenia. Akcentovaný reliéf a pestrý geologický podklad umožnil zachovanie rastlinných spoločenstiev z rôznych období postglaciálneho vývoja. Vzácne sú spoločenstvá zvyškov reliktných borín na vápencových a dolomitových bralách. Typickým pre hôľne spoločenstvá hlavného chrbta je masový výskyt veternice narcisokvetej (*Anemone narcissiflora*), zvláštnosťou je najmasovejší výskyt treťohorného reliktu tisu obyčajného (*Taxus baccata*) v rámci strednej Európy nad Horným Harmancom. Na území Veľkej Fatry prevažujú horské druhy živočíchov, zo šeliem sa vyskytuje medveď, rys aj vlk, hniezdi tu orol skalný. Pre zachovalosť a výnimočnosť prírody pohoria bol na jeho

prevažnej časti územia (s výnimkou väčšiny okrajových častí) vyhlásený národný park.

Názvy informačných panelov

1. Vitajte v pohorí Šípska Fatra, v krajine pod vrchom Čebrať, v skalnom areáli Baňa Drndošovo
2. Vitajte na rekreačnej lúčke Hlivovo
3. Studnička pod lesom a modlitba pri Studničke
4. Rastlinstvo – flóra
5. Poľovníctvo
6. Krmelec pre srnčiu zver
7. Kaplnka sv. Huberta – patróna poľovníctva a modlitba k sv. Hubertovi
8. Živočíšstvo – fauna
9. Nižné jazierko medzi Čebraťmi
10. Vyšné jazierko medzi Čebraťmi

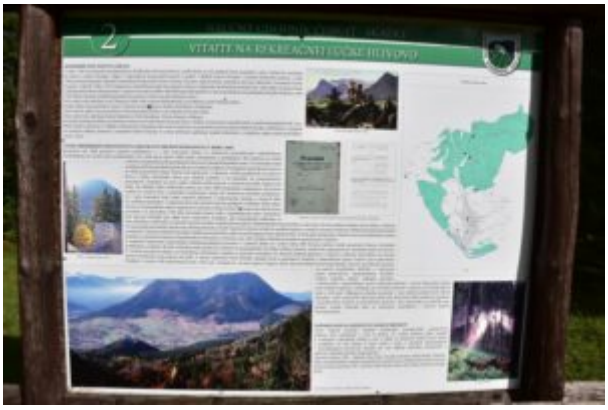

LIKAVKA
URBARSKE POZEMKOVE SPOLOČENSTVO

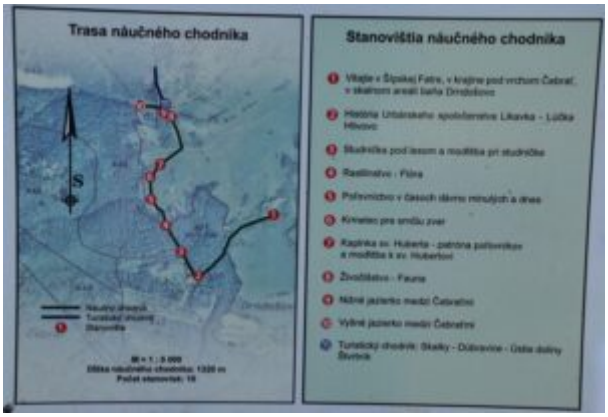

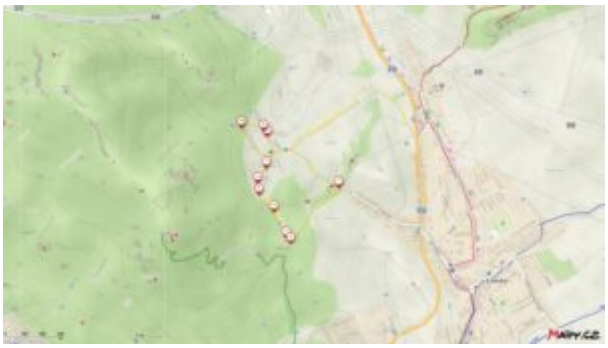

Trasa náučného chodníka
S
Stanovištia náučného chodníka
1 Vitajte v Spišskej Fatre, v krajine pod vrchom Čebrať, v skalnom areáli bufia Drnošovec
2 História Urbárskeho spoločenstva Likavka - Lúčka Hlivovo
3 Studnička pod lesom a modlitba pri studničke
4 Rastlinstvo - Flóra
5 Poľovníctvo v čase minulých a dnes
6 Krmivisko pre srnčiu zver
7 Kaplnka sv. Huberta - patróna poľovníkov a modlitba k sv. Hubertovi
8 Živočíšstvo - Fauna
9 Nižné jazierko medzi Čebratmi
10 Vyššie jazierko medzi Čebratmi
11 Turistický chodník: Skalky - Dúbravnie - Dolie doliny Štvrtok

MAPY.CZ